

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu**

Wrocław, dnia lipca 2011 r.

**Pan
Dr inż. Szymon Modrzejewski
Dyrektor
Poltegor-Instytut
Instytut Górnictwa Odkrywkowego
we Wrocławiu**

LWR-4101-03-01/2010
P/11/159

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu przeprowadziła w „Poltegorze-Instytucie” Instytucie Górnictwa Odkrywkowego we Wrocławiu, zwanym dalej Instytutem, kontrolę w zakresie gospodarowania mieniem w latach 2009-2010.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 21 czerwca 2011 r. i omówione w dniu 28 czerwca 2011 r. na naradzie pokontrolnej, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, gospodarowanie przez Instytut majątkiem w kontrolowanym okresie.

1. NIK pozytywnie ocenia, mimo stwierdzonych uchybień, prowadzenie przez Instytut działalności innej niż podstawowa.

Kontrola stwierdziła, że Instytut nie określił w swoim statucie formy i zakresu działalności gospodarczej polegającej na wynajmowaniu powierzchni biurowych

¹ Dz. U. z 2007 r. nr 231, poz. 1701 ze zm.

i pomieszczeń mieszkalnych. W związku z powyższym, w ocenie NIK, działalność tą należy uznać za prowadzoną z naruszeniem art. 2 ust. 4 ustawy z 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych² (ustawa o jbr), ponieważ Instytut mógł prowadzić działalność gospodarczą związaną z realizacją badań naukowych i prac rozwojowych, przystosowaniem wyników prowadzonych prac do zastosowania w praktyce oraz upowszechnianiem wyników tych prac, jedynie na zasadach w przewidzianych przepisach ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej³ oraz określonych w statucie jednostki.

Wykonując dyspozycję art. 54 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące system nauki⁴, Instytut w terminie 6 miesięcy od jej wejścia w życie, dostosował statut i regulamin organizacyjny, do postanowień ustawy o instytutach badawczych. Zauważyć należy, jak wyjaśnił Pan Dyrektor, w projekcie nowego statutu określono zakres i formy działalności polegającej na wynajmowaniu powierzchni, lecz z uwagi braku akceptacji Ministerstwa Gospodarki, zapis ten został usunięty.

Z tytułu prowadzenia przedmiotowej działalności, wydzielonej, zgodnie z art. 2 ust. 5 ustawy o jbr, pod względem finansowym i rachunkowym z działalność podstawowej, Instytut w latach 2009-2010 osiągnął przychód w łącznej wysokości 970,0 tys. zł. co stanowiło 4,5% przychodów ogółem (21.245,9 tys. zł), w tym w 2009 r. 471,4 tys. zł (tj. 5,5% przychodów ogółem) i w 2010 r. - 498,6 tys. zł (7,0% przychodów ogółem). Dochody z prowadzonej w ww. latach działalności (zrównane z przychodami) Instytut przeznaczył w całości na działalność naukową stanowiącą jego cel statutowy, co z zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych⁵ zwalniało jednostkę z podatku.

W ocenie NIK prowadzenie działalności innej niż podstawowej, określonej w art. 2 ust. 1 i 2 ustawy o jbr, nie miało negatywnego wpływu na wykonywanie zadań badawczo-rozwojowych Instytutu i stanowiło dodatkowe źródło ich finansowania.

2. NIK pozytywnie ocenia sytuację ekonomiczno-finansową Instytutu. W latach 2009-2010 zysk netto Instytutu systematycznie wzrastał z kwoty 206,4 tys. zł za 2008 r. do 215,8 tys. zł za 2009 r. (wzrost o 9,4 tys. zł, tj. o 4,5%) oraz do 283,3 tys. zł za 2010 r. (wzrost o 67,5 tys. zł, 31,3%). Odnotowano także wzrost udziału środków budżetowych

² Dz. U. z 2008 r. nr 159, poz. 993 ze zm.

³ Dz. U. z 2010 r. nr 220, poz. 1447 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2010 r. nr 96, poz. 620 ze zm.

⁵ Dz. U. z 2000 r. nr 54, poz. 654 ze zm.

w finansowaniu działalności Instytutu z 31,1% w 2009 r. do 49,1% w 2010 r., tj. odpowiednio z kwoty: 2.847,7 tys. zł do kwoty 5.934,3 tys. zł.

Pozytywnie należy ocenić, iż Instytut na bieżąco regulował swoje zobowiązania. Według stanu na 31 grudnia 2009 r. i 2010 r. Instytut nie posiadał zobowiązań przeterminowanych. Jednakże stan należności Instytutu na koniec 2010 r. wyniósł 1.247,6 tys. zł i był wyższy o 307,3 tys. zł od należności na koniec 2009 r. wynoszących 940,3 tys. zł. Główną pozycją w strukturze należności Instytutu były należności z tytułu dostaw i usług – odpowiednio 85,8% i 93,4%. Pozostałe należności występowały z tytułu podatków, dotacji, ceł i ubezpieczeń społecznych oraz obejmowały rozrachunki z pracownikami. Ponadto kontrola ustaliła, że według stanu na koniec grudnia 2010 r., zaległości w regulowaniu opłat czynszowych z tytułu wynajmu pomieszczeń biurowych Instytutu 17 (spośród 50) podmiotom gospodarczym wyniosły ogółem 123,4 tys. zł. Wobec zadłużonych najemców Instytut podjął działania windykacyjne. Windykacją objęto należność główną, tj. 84,6 tys. zł.

3. NIK wniosła uwagi do przestrzegania procedur rozporządzania przez Instytut posiadaniem mieniem, w szczególności w zakresie przeprowadzania wymaganych przeglądów technicznych.

W latach objętych kontrolą Instytut posiadał prawo wieczystego użytkowania 1 działki gruntowej będącej własnością Skarbu Państwa o powierzchni 0,9844 ha oraz prawo własności, połączonych funkcjonalnie ze sobą 8 budynków o łącznej powierzchni użytkowej 5.649,40 m², posadowionych na tej działce. Jeden z tych budynków (budynek A) składał się z 4 części ewidencyjnych, w tym części mieszkalnej z 7 lokalami mieszkalnymi o łącznej powierzchni użytkowej 318,23 m². Instytut dysponował dokumentacją określającą stan prawny i techniczny tych nieruchomości. Wprawdzie, zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁶ dla każdego z 8 budynków założono książki obiektów budowlanych, to książka dotycząca budynku A nie obejmowała jego mieszkalnej części wydzielonej z III i IV piętra.

W ocenie NIK, Instytut w nieprawidłowy sposób realizował obowiązki wynikające z przepisu art. 62 ust. 1 punkt 1 i 2 Prawa budowlanego polegające na przeprowadzaniu okresowych rocznych i 5-letnich przeglądów obiektów budowlanych. Kontrole roczne, w zakresie ograniczonym do przeglądów kominiarskich i szczelności instalacji gazowej,

⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, ze zm.

wykonywano tylko dla części mieszkalnej, zaś przeglądy 5-letnie, z wyłączeniem części mieszkalnej, przeprowadzano dla wszystkich 8 budynków.

Składniki majątku trwałego Instytutu objęte zostały ewidencją rzeczowo-wartościową. Odpisy amortyzacyjne były dokonywane zgodnie z art. 31-33 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷ z zastosowaniem stawek określonych w załączniku nr 1 do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Majątek trwały i obrotowy był inwentaryzowany zgodnie z art. 26 ust.1 ustawy o rachunkowości.

4. Wobec braku negatywnego wpływu na działalność badawczo-rozwojową, NIK pozytywnie ocenia gospodarowanie majątkiem w badanym okresie przez Instytut.

Z ogólnej powierzchni użytkowej budynków będących własnością Instytutu wynoszącej 5.649,40 m², Instytut w badanym okresie realizując swoje cele statutowe wykorzystywał średnio powierzchnię 3.325,31 m² (59% całkowitej powierzchni użytkowej). Pozostałą powierzchnię użytkową wynoszącą 2.324,09 m² (41%) Instytut wynajmował, z czego 2005,86 m² (38%) innym podmiotom gospodarczym oraz 318,23 m² (3% powierzchni użytkowej całkowitej – 100% powierzchni mieszkalnej) lokatorom 7 mieszkań wynajmowanym byłym pracownikom (lub ich współmałżonkom).

W badanym okresie w Instytucie zawartych było 44 umów najmu powierzchni biurowych, w tym 7 umów, dotyczących 107 m² powierzchni (2,0% powierzchni biurowej), zawarto w latach 2009-2010. Umowy te, w ocenie NIK, zabezpieczały interes Instytutu, a ceny z tytułu czynszu za wynajem powierzchni nie odbiegały od cen ustalonych wcześniej zawartymi umowami.

5. W badanym okresie średni udział wartości brutto aparatury badawczej w majątku ogółem Instytutu wynosił 20,5%, z czego na koniec 2009 r. i 2010 r. odpowiednio 21,7% (1.082,0 tys. zł) i 19,4% (968,0 tys. zł). Jednakże wraz z realizacją projektu z dnia 10 maja 2011 r. pt. „Zakup aparatury dla utrzymania potencjału informacyjnego danych ze skanowania laserowego i hiperspektralnego z odsłoniętych struktur geologicznych oraz opracowania techniki ich przetwarzania w celu optymalizacji efektywności energetycznej urabiania i racjonalnego gospodarowania zasobami” o planowanych nakładach aparaturowych w wysokości 950,0 tys. zł, w ocenie kierownictwa Instytutu, potrzeby jednostki w zakresie pozyskiwania nowej aparatury badawczej w części (ok. 50% potrzeb) będą zabezpieczone.

⁷ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

6. NIK pozytywnie ocenia wykonanie rocznych planów rzeczowo-finansowych oraz rzetelność sprawozdań finansowych Instytutu.

Sprawozdania o działalności badawczo – rozwojowej (B +R) za lata 2009 – 2010 Instytut przekazywał do GUS terminowo. Dane w nich zawarte były zgodne z danymi z ewidencji finansowo – księgowej.

Instytut przedłożył Ministrowi Gospodarki sprawozdania finansowe za lata objęte kontrolą celem ich zatwierdzenia (ar. 13 ust. 6 ustawy o jbr). Do zakończenia kontroli Minister Gospodarki nie zatwierdził sprawozdania Instytutu za 2010 r. Sprawozdanie finansowe za 2009 r. Minister Gospodarki zatwierdził dopiero w dniu 7 lipca 2010 r.

7. W okresie objętym kontrolą Instytut posiadał udziały i akcje o łącznej wartości 38,4 tys. zł w dwóch spółkach prawa handlowego, tj. w "Śląsk" Spółce z o.o. wydawnictwo naukowe w Katowicach (1 udział za 2,0 tys. zł) oraz w Fabryce Maszyn i Urządzeń "FAMAK" SA w Kluczborku (3.638 akcji o wartości 36,4 tys. zł). NIK nie wnosi uwag do tej sfery działalności Instytutu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. ***Skuteczne egzekwowanie należności przez Instytut, w tym w szczególności zaległości czynszowych.***
2. ***Przeprowadzanie przeglądów obiektów budowlanych w zakresie i terminach wynikających z art. 62 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy Prawo budowlane.***
3. ***Podejmowanie dalszych działań w celu pozyskiwania nowej aparatury badawczej na potrzeby Instytutu.***

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach nie podjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury we Wrocławiu, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.